

Par kapitāla tirgus attīstīšanu Latvijā runāts jau sen, taču pēdējā gada laikā šī tēma kļuvusi īpaši aktīva. Jāsaka – pēdējais laiks. Gan pašreizējais Latvijas ekonomikas attīstības temps, gan svaigākie notikumi biržas jauno emitentu sarakstos norāda uz attīstības potenciālu, kas diemžēl pašreiz netiek izmantots. Piemēram, MADARA Cosmetics gadījums ekselenti pierādīja, ka interese no investoru puses ir lielāka par piedāvājumu (2,5 reizes), tieši tāds pats stāsts ir Altum obligāciju emisijas gadījumā, kurā arī pieprasījums pārsniedza piedāvājumu, pat 6,5 reizes. Tas dod drošu zaļo gaismu, ka šis ir īstais laiks papildu kapitālu uzņēmuma attīstībā piesaistīt tieši caur biržu.

Protams, varam meklēt padomus senākā pagātnē un, ja palūkojamies atpakaļ, tad kapitāla tirgus Latvijā ir piedzīvojis dažādus skandālus un noteikti tā attīstība nav bijusi tik pat strauja kā pie mūsu kaimiņiem. Ja MADARA Cosmetics būtu gājusi uz biržu pirms 10 gadiem, visticamāk, mēs nevarētu priecāties par jaunu veiksmes stāstu. Vēl aizvien kāds piemin vēsturiskās bailes no privatizācijas sertifikātu spokiem, lai gan tā tiešām ir pagātne un cilvēkiem ir interese par ieguldījumiem vērtspapīros.

Šobrīd apstākļi tirgū ir pamainījušies – pirmkārt, ir izaugusi jauna paaudze, otrkārt – ir augusi ekonomika. Jaunajai paaudzei, kurai ir pieejami brīvie līdzekļi, ir interese par alternatīvajiem ieguldījumu veidiem, šeit vairs nav stāsts tikai par naudas turēšanu zeķē vai bankas kontā. Ja uzņēmums ir saprotams, tas noteikti var piesaistīt interesi un jaunajai mūsdienu sabiedrībai vairs nav bail ieguldīt akcijās.

Līdz ar to, ja interese un atbalsts no sabiedrības puses ir, tad ne mazāk svarīgi ir radīt piedāvājumu. Šeit svarīga loma ir valsts lielajiem uzņēmumiem un to kotācijai biržā. Pasaules pieredze rāda, ka valsts uzņēmumi visos tirgos ir pietiekami populārs investīciju objekts, jo tas investoriem dod uzticību. Tas ir labs un starptautiski pārbaudīts risinājums kapitāla tirgus aktivizēšanai.

Lielajiem valsts uzņēmumiem ir potenciāls gan piesaistīt kapitālu pašu attīstībā, gan dot reālu atdevi kopējai kapitāla tirgus un valsts ekonomikas izaugsmei. Tie ir pelnoši uzņēmumi, kas var gan apmierināt investoru pieprasījumu, gan stiprināt biržas uzticamību kā investīciju vietai arī ārvalstu investoru vidū. Līdz šim valsts sektora pusē šajā jautājumā lēmumu pieņemšana ir bijusi ļoti lēna. Paātrināt šīs idejas tālāku virzību palīdzētu skatīšanās nākotnē, nevis pagātnē. Iespējams, iemesls lēmumu pieņēmēju piesardzībai varētu būt arī tas, ka kotēšana biržā uzņēmumiem uzliek papildu pienākumus – tiem jāklūst caurspīdīgākiem un kvalitatīvāk pārraudzītiem. Ir pagājis laiks un vietējie lielie uzņēmumi (piemēram, Lattelecom, Latvenergo, LMT) savās praksēs ir modernizējušies, un tas, ka biržas dēļ būtu krasi kaut kas jāmaina to darbībā, ir tikai mīts.

Autore ir Sorainen Latvijas biroja vadošā partnere
Eva Berlaus

<https://irir.lv/2018/02/14/latvijas-kapitala-tirgus-attistibas-potencials-netiek-izmantots>